

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Факультет/інститут педагогічний

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи формування громадянина країни і світу

Освітня програма		Соціальна педагогіка
Спеціальність	231	Соціальна робота
Галузь знань	23	Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №__ від “_” ____ 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи формування громадянина країни і світу
Викладач (-і)	Протас Оксана Любомирівна
Контактний телефон викладача	<u>(0342)-57-00-05</u>
E-mail викладача	oksana.protas@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна/заочна
Обсяг дисципліни	90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?
Консультації	відповідно до графіку індивідуальних консультацій Очні консультації: понеділок, 13.30 – 15.00, загальна кількість годин - 20 Онлайн консультації: групи у вайбері (за потребою студента)
2. Анотація до курсу	
Навчальна дисципліна «Основи формування громадянина країни і світу» вивчається студентами на четвертому курсі за освітнім ступенем «бакалавр» у сьомому семестрі. Передбачає ознайомлення з сучасними підходами до розуміння основ формування громадянина країни та світу, нормативно-правовою базою, аналізом громадських цінностей, формування громадянської культури.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета навчальної дисципліни «Основи формування громадянина країни і світу» – оволодіння студентами основами знань про громадську культуру, цінності, принципи формування громадської культури в дітей шкільного віку, їх правових засад, використання ресурсів для їх розвитку, стратегій і тактик діяльності соціальних працівників у процесі розвитку громадянина. Завдання курсу спрямовані на: - оволодіння студентами <i>знаннями</i> сутності «громадянин», «громадська культура», «громадянські цінності» та «громадське виховання» організаційних основ соціальної педагогічної роботи в освітніх установах з дітьми; <i>вміння</i> використовувати методи та форми соціальної педагогічної роботи під час процесу формування громадянина країни і світу, створення основних ціннісно-світоглядних установ школярів.	
4. Компетентності	

У результаті вивчення курсу «Основи формування громадянина країни і світу» студенти зможуть набути

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати проблеми у процесі формування громадянина, здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності соціального педагога у взаємодії з школярами.

Загальні компетентності: здатність розробляти моделі, соціальні проекти, оцінювати та забезпечувати якість діяльності фахівця соціально-педагогічної сфери під час формування громадських цінностей і моделей поведінки школярів, виявляти ініціативу, здатність до дії в новій ситуації, генерувати нові ідеї і міжособистісної взаємодії, працювати в команді.

Фахові компетентності: здатність оцінювати соціально-політичні процеси, пов'язані з соціальним розвитком держави; здатність до аналізу психічних властивостей, станів і процесів, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи; здатність до діяльності з попередження соціальних ризиків, складних життєвих обставин, запобігання та вирішення соціальних конфліктів.

5. Результати навчання

Студенти мають вміння :

аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах. визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності. використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів. самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога. аналізувати, прогнозувати та обґрунтовувати різні явні і приховані зміни у соціальних структурах, системах, сферах сьогодення.

Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	26
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ Вибірковий
7	Соціальна педагогіка	Четвертий	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Теоретико-методологічні підходи до процесу формування громадянина країни та світу Основні державні документи про формування громадянської культури особистості в умовах становлення України як держави. Етапи становлення поняття «громадянська культура» у гуманітарних науках.	Лекція (проблемна лекція) Семінарське заняття		2	Максимальна оцінка - 5 б. (під час опитування на семінарі або за підготовкою презентації доповіді)	Тиждень

<p>Використання системного підходу у побудові концепції особистісного розвитку в творах відомих педагогів сучасності.</p> <p>Основні показники громадянської культури особистості школяра.</p> <p>Забезпечення цілісного підходу у формуванні громадянської культури школярів.</p>					
<p>Тема 2.. Психолого-педагогічна характеристика процесу формування громадянина країни та світу</p> <p>Аналіз динамічного процесу розвитку інтегративних якостей громадянськості на рівні трьох підсистем цілісної системи громадянської культури школярів.</p> <p>Характеристика психолого-педагогічного процесу формування громадянина країни та світу.</p> <p>Формування загальнолюдських громадянських цінностей як основи суспільного розвитку всіх країн.</p> <p>Дихотомія справедливості-несправедливості як осердя функціонування ціннісно-нормативної регуляції громадянської поведінки особистості.</p> <p>Справедливість як оцінка відносин людини і громадянського суспільства, відносин людини і держави.</p>	<p>Лекція (лекція-бесіда)</p> <p>Семінарське заняття</p>	<p>3, 11,14,16</p>	<p>2</p>		<p>Тиждень</p>
<p>Тема 3. Громадянські цінності в системі громадянської культури особи</p> <p>Створення основних ціннісно-світоглядних установ школярів.</p> <p>Формування громадянських цінностей школярів у повсякденній роботі соціального педагога.</p> <p>Функції мотиваційної діяльності: оціночна, спонукальна, виправдально-захисна, прогностична.</p>	<p>Лекція</p> <p>Семінарське заняття</p>	<p>9, 10, 11, 15,16,17.</p>	<p>2</p>		<p>Тиждень</p>

Світоглядна орієнтація особистісного самовизначення. Управління процесом формування елементів громадянської культури особи.					
Тема 4. Організація системи суб'єктивних відносин в умовах формування взаємозалежність понять "громадянське виховання" та "національне виховання". Основні теоретичні положення про всебічний, цілісний розвиток особистості. Виділення основних типів включення школярів у суб'єктивні відносини і ,відповідно, основних рівнів сформованості громадянської культури особистості. Організація системи суб'єктивних відносин в умовах формування громадянина країни та світу в умовах сьогодення.громадянина країни та світу	Лекція Семинарське заняття	3,8,18,19	2		Тиждень
Тема 5. Організація різних типів роботи школярів з метою формування в них громадянської культури Організація навчальної, ігрової, трудової, художньої, спортивної, творчої, громадської роботи школярів з метою формування в них громадянської культури. Аналіз ситуацій зіставлення умов суспільного блага до громадянської поведінки особи з реаліями задоволення основних життєво необхідних особистісних потреб. Характеристика норм ідеалів, цінностей громадянської поведінки особистості школяра. Ефективні форми і методи формування громадянської поведінки школярів. Вимоги до проведення уроків громадянськості.	Лекція Семинарське заняття	2,5,7,8,10			Тиждень

<p>Тема 6. Використання педагогічних надбань минулого в розробці та практичній реалізації формування громадянина країни та світу</p> <p>Аналіз навчальної літератури з питань формування громадянської культури учнів загальноосвітньої школи.</p> <p>Формування громадянської культури особистості в педагогічній спадщині А. Макаренка.</p> <p>Аналіз праць видатного педагога Г. Ващенко.</p> <p>Українська національна школа-родина в поглядах видатної вченої Софії Русової.</p> <p>Ефективність технологій виховання громадянськості у педагогіці В. Сухомлинського.</p> <p>Формування загальної громадянської культури українців у працях М. Стельмаховича.</p>	<p>Лекція Семінарське заняття</p>	<p>3,9, 11, 13, 15, 19</p>	<p>2</p>		<p>Тиждень</p>
<p>Тема 7. Використання діапазону форм і методів громадянського виховання у навчально-виховному процесі сучасної школи</p> <p>Формування громадянина країни і світу в навчальному процесі сучасної школи.</p> <p>Формування громадянських якостей школярів у ПНЗ.</p> <p>Літні профільні школи МАН як новація у формуванні громадянина світу.</p> <p>Виховання громадянина країни та світу в сім'ї.</p> <p>Використання нетрадиційних методів у формуванні рис громадянськості.</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>3, 11, 15, 16</p>	<p>2</p>		<p>Тиждень</p>
<p>Тема 8. Основні умови ефективного формування громадянина країни та світу</p> <p>Соціально-педагогічні умови реалізації структурно-функціональної моделі громадянської культури школярів.</p> <p>Суспільне благо як основа формування громадянина країни та світу.</p> <p>Норми доброчинної громадянської поведінки.</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>14,15,16,17</p>	<p>2</p>		<p>Тиждень</p>

Ефективні засоби емоційного впливу на виховання. Включення школярів в суспільні ситуації здійснення громадянських вчинків..					
Тема 9. Підвищення результативності педагогічного керівництва процесом громадянського виховання особистості Використання методичних розробок-фрагментів уроків громадянськості у виховному процесі. Педагогічний колектив як взірець для наслідування школярами. Розвиток в навчально-виховному процесі компонентів функціонування механізму ціннісно-нормативної регуляції поведінки особи – усвідомлення дітьми громадянського змісту людських вчинків. Форми і методи підвищення результативності педагогічного керівництва процесом громадянського виховання особистості.	Семінарське заняття	3,4,5,8	2		Тиждень
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Вид контролю – екзамен. Максимальна оцінка – 100 балів (оцінки за семінарські, практичні заняття – 25 балів, за контрольну роботу – 20 балів, за самостійну роботу – 5 балів; екзамен – 50 балів.				
Вимоги до письмової роботи	<p>Концептуально точно висвітлення питань. Виконання контрольної роботи у письмовому вигляді, її зміст та оформлення повинні задовольняти наступним вимогам:</p> <ul style="list-style-type: none"> - завдання мають бути рівнозначної складності, розв'язання яких потребує уміння застосовувати інтегровані знання програмного матеріалу дисципліни, на виконання яких необхідно до двох академічних годин (одна пара); - усі завдання контрольної роботи мають мати професійне спрямування, а їх вирішення – вимагати від студентів не розрізнених знань окремих тем і розділів, а їх інтегрованого застосування.; - завдання контрольної роботи, як правило мають розпочинатися словами, а саме: визначити..., обґрунтувати..., проаналізувати..., дати оцінку... і т. п. <p>При їх вирішенні студент повинен продемонструвати не лише репродуктивну, а творчу діяльність</p>				

	Можливе проведення контрольної роботи у вигляді тесту, її зміст та оформлення мають задовольняти вимогам.
Семінарські заняття	Оцінювання відбувається за п'ятибальною шкалою. На кожному семінарському занятті оцінювання здійснюється на основі таких критеріїв: відповідність змісту виступу студента до змісту питань, що обговорювалися на семінарі; активність студента на семінарському занятті; уміння вести дискусію; толерантність при веденні дискусії; обґрунтованість власних суджень; посилення при дискусії (виступах) на першоджерела; вміння використовувати теоретичні знання для розв'язання вузлових проблем, практичних задач тощо; вміння використовувати матеріал попередніх курсів під час роботи на семінарському занятті; вміння використовувати наочні наявні засоби; вміння робити презентацію з вибраної теми з використанням комп'ютерних технологій; вміння представити результати самостійної творчої роботи. Глибину знань студентів з теми семінарського заняття перевіряється шляхом написання самостійних робіт, термінологічного диктанту тощо. Максимальна оцінка - 25 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Умови допуску до підсумкового контролю(екзамен) передбачають виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових (відвідування лекційних, практичних занять, виконання вчасно самостійної роботи, написання рефератів, тестів та підсумкової контрольної роботи). Для допуску до екзамену студент має виконати всі завдання та набрати впродовж семестру мінімум 50 балів.
7. Політика курсу	
<p>Політика курсу «Основи формування громадянина країни і світу» передбачає <i>лекційні заняття</i> не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове; <i>перездачу усіх пропущених семінарських та практичних занять</i>, без поважних причин. Студенти зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт, а саме: опрацювання теми, виконання самостійної роботи, письмових завдань. Якщо студент не відпрацював 50% занять, він має скласти тести (на платформі дистанційного навчання) після чого буде допущений до складання підсумкового контролю.</p> <p>Викладання курсу та взаємодія із студентом ґрунтуються на політиці академічної доброчесності.</p> <p>Обов'язковим є написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.</p> <p>У випадку невиконання студентами вищеозначених вимог, запозичених робіт, випадків плагіату, студент буде недопущений до здачі підсумкового контролю.</p>	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Алексєєва М. Деякі складові змісту громадянської свідомості студентів // Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. – Івано-Франківськ : Вид-во “Плай” Прикарпатського ун-ту, 2000. – Вип. 5. – Ч. 2. – С. 3–7. 2. Афанасьєв В. Системность и общество. – М. : Политиздат, 1980. – 368 с 3. Беспалько О. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: навч. посібник. – К. : Центр навч. л-ри, 2003. – 134 с. 4. Белей М., Гоян І. Методи психодіагностики : інструментарій та процедурні особливості. – Івано-Франківськ, 2001. – 204 с. 5. Беспалько В. Основы теории педагогических систем. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1977. – 303 с. 	

6. Бех І. Виховання особистості: у 2 кн. – Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід : теоретико-технологічні засади. – К. : Либідь, 2003. – 280 с.
7. Бойко А., Пащенко В. Сучасні конкуруючі парадигмальні напрями виховання: варіанти вибору // Філософія освіти XXI ст. : Проблеми і перспективи : зб. наук. праць. – К., 2000. – Вип. 3. – С. 234–238.
8. Болгаріна В., Терещенко Ю. Ідеал: цінність і духовний вектор // Цінності освіти і виховання : наук.-метод. зб. / за заг. ред. О. Сухомлинської. – К., 1997. – С. 16–19.
9. Болюк З., Костів В. Характеристика правового процесу в системі ціннісно-нормативної регуляції поведінки особи // Формування правової культури школярів / Укладачі З. Болюк, В. Костів. – Івано-Франківськ : НМЦ “Укретнопедагогіка і народознавство”, 1998. – С. 29–39.
10. Борисов В. Методики дослідження проблеми виховання національної самосвідомості // В. Борисов. Виховання національно свідомої особистості : методичні рекомендації кураторам академічних груп студентів. – Ч. 3 / за ред. Д. Тхоржевського. – К., 2000. – 43 с.
11. Бургін М. Виховання громадянина: проблеми, структури, функції // Освіта України. – 1997. – 7 березня. – С. 4.
12. Васьківська Г., Вдовенко Н., Гейко І. та ін. Методичний посібник для вчителів з курсу “Основи громадянської освіти”. – К., 2000. – 225 с.
13. Васильєв Я. Ситуативний підхід у психології та рівнева структура особистості // Педагогіка і психологія. – 1999. – № 2. – С. 5–10.
14. Гурлева Т. Формування у підлітків відповідальності як важливої якості громадянина // Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. – Івано-Франківськ : Вид-во “Плай” Прикарпатського ун-ту, 2000. – Вип. 5. – Ч. 2. – С. 56–59.
15. Дерев’яно Н. Софія Русова про формування культури громадянської поведінки особи // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. – Івано-Франківськ. – 2001. – Вип. 5. – С. 131–136.
16. Дерев’яно Н. Формування громадянської культури учнів загальноосвітньої школи // Обрії. – 2001. – № 2. – С. 39–44.
17. Калиновська Л. та ін. Основи громадянської освіти. – К., 1999. – 37 с.
18. Карпенко З. Хронотопні режими функціонування ціннісно-сислової свідомості // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. – Івано-Франківськ, 1998. – Вип. 1. – С. 128–133.
19. Кононенко В. Рідна мова як засіб національного виховання // Українське народознавство і проблеми національного виховання школярів / за ред. В. Кононенка і Р. Скульського. – Івано-Франківськ, 1995. – С. 26–30.
20. Костів В. Методика виявлення рівня моральної вихованості дітей із неповних сімей. – Івано-Франківськ, 1996. – 132 с.
21. Костів В. Методологічні засади формування базової культури особистості // Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. – Івано-Франківськ, 2002. – Вип. 3. – С. 3–18.
22. Крицька Л. Громадянське виховання учнів у світлі Конституції України // Рід. шк. – 1997. – № 3/4. – С. 29–33.
23. Курило В. Інноваційні процеси в освітніх системах // Вісн. Луган. держ. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка. – 2000. – № 1. – С. 138–141.
24. Малько А. Методологічні засади соціальної педагогіки : соціокультурний аспект // Соціальна педагогіка : теорія та практика. – 2001. – № 1. – С. 16–21.
25. Москалець В. Національна самоідентифікація як основа державотворення // Україна: державність, історія, перспективи. – Івано-Франківськ : Плай, 1999. – С. 47–54.
26. Москалець В. Риси українського національного характеру з погляду духовності // Рідна школа. – 1995. – № 1. – С. 51–55.

27. Остапчук О. Можливості синергетики в розбудові інноваційного освітнього простору // Педагогіка і психологія. – 2004. – № 4(45). – С. 16–29.
28. Пелло Ф. Вивчення основ наук крізь призму громадянського виховання // Рідна школа. – 2000. – № 1. – С. 23–26.
29. Пічуркіна-Шумейко Л. Виховання громадянськості підростаючого покоління як умова формування громадянського суспільства // Рідна школа. – 2001. – № 4. – С. 6–10.
30. Поплужний В. Громадянськість і вікові аспекти її розвитку // Рідна школа. – 1994. – № 11. – С. 33–35.

Викладач Протас О.Л.